

Лисенко С. А.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

За останнє десятиліття у сфері дослідження цілісної проблеми педагогічного спілкування було здійснено значну кількість наукових розвідок, присвячених наступним аспектам: формуванню комунікативних умінь студентів (М. Васильєва, І. Мамчур, Т. Шепеленко), формуванню комунікативної культури у майбутніх фахівців (О. Гаврилук, І. Комарова, В. Полторацька, В. Романова), комунікативності як фактору інтенсивності навчання (Г. Яценко), гуманізації фахового спілкування в умовах модульного навчання (В. Зінкевічус), педагогічним умовам емоційної взаємодії «викладач-студент» (І. Гапійчук), дослідженню інноваційних методів у професійно-педагогічній комунікації (Н. Волкова, Ю. Костюшко), історико-педагогічним особливостям спілкування у системі «вчитель-учень» (Г. Троцько, О. Довженко) та ін.

Не менш важливою є практична реалізація завдань комунікативної підготовки, яка здійснюється у процесі вивчення навчальної дисципліни «Комунікативні процеси у педагогічній діяльності». Це – інтегрований та модульно структурований курс, спрямований на формування груп узагальнених комунікативних умінь майбутніх інженерів-педагогів, які, на думку Н. Волкової, утворюють систему з: *комунікативно-мовленнєвих* (використання багатства мови, добирання в усному та письмовому мовленні найдоцільніших формул мовленнєвого етикету), *інформаційно-інструментальних* (моделювання процесу комунікації, організація процесу передачі й прийому інформації, управління процесом спілкування у системі «педагог-учень»), *організаційно-технологічних* (установлення «суб'єкт-суб'єктних» стосунків у педагогічній комунікації, комунікативних зв'язків у колективі учнів, запобігання та вирішення конфліктів), *невербальних* (гнучке використання власних невербальних можливостей, кодування невербальної поведінки та «читання» невербальної інформації суб'єктів комунікації), *інформаційно-пошукових* (використання інформаційного ресурсу діалогів «людина-комп'ютер», «людина-комп'ютер-людина», комунікаційних технологій для організації педагогічного процесу).

Успішному формуванню означених комунікативних умінь сприяє система творчих завдань, яка впроваджується викладачами академії. Серед них: самодіагностування рівня комунікативних умінь студентів на основі усередненої оцінки, отриманої шляхом тестування, оцінки цих умінь з боку людей, які добре знають певну особистість, і самооцінки студента; складання програми самовдосконалення комунікативних умінь кожним студентом,

обговорення цих програм та їх реалізація; аналіз комунікативних особливостей педагогічного спілкування видатних педагогів, педагогів-новаторів, кращих викладачів академії або шкільних вчителів наших студентів; презентація можливостей невербального спілкування шляхом моделювання різних комунікативних ситуацій; розробка комунікативного (вербального і невербального) супроводження фрагменту сценарію уроку в ПТНЗ, його презентація; аналіз уміння одного з телеведучих щодо активного слухання та ведення діалогу; аналіз конфліктних педагогічних ситуацій; складання узагальненої характеристики власної моделі спілкування; виявлення динаміки покращення власних комунікативних умінь на кінець вивчення означеної дисципліни, підготовка і захист рефератів, складання анотацій до них та ін.